

Posudek oponenta na bakalářskou práci **Martiny Chvátlové**:

Regionální diferenciacie umělé potratovosti v České republice

Analýza trendů umělé potratovosti v ČR z různých aspektů již byla předmětem několika kvalifikačních prací, avšak regionální diferenciacie na úrovni krajů dosud nebyla v detailnějším pohledu studována. Demografické analýzy jsou doplněny o zjišťování postojů současné mladé generace reprezentované vysokoškolskými studenty. Autorka si již při specifikaci cílů uvědomuje složitost dané problematiky a při vysvětlování regionálních odlišností naznačuje možné souvislosti se socioekonomickými podmínkami či sociální strukturou obyvatelstva v daném kraji. Podchycení všech podmínek je ale nad rámec bakalářské práce.

Práce má standardní strukturu, rozsahem však překračuje obvyklé požadavky. V předložené práci jsou vymezené studované pojmy, zdroj dat, specifikovány používané ukazatele a popsána metoda shlukové analýzy. Následuje analytická část rozčleněná do dvou kapitol, kde je zvlášť hodnocena regionální diferenciacie souhrnných hodnot a zvlášť struktur interrupcí v krajích v roce 2011. Zajímavým doplněním zkoumané problematiky je kapitola 5 věnující se širšímu pohledu na společenskou přijatelnost interrupcí. Významnou součástí práce je také kapitola 6 založená na analýze dat získaných prostřednictvím vlastního výzkumu. I když je vzorek omezený a neumožňuje odvodit obecnější závěry, autorka prokazuje schopnost základního zhodnocení a interpretace zjištěných výsledků.

K práci lze uvést několik připomínek. Na str. 23 je v první větě nesprávně uvedeno, že trend UPT vykazuje v ČR stále klesající tendenci (obr. 2). V obrázku 2 se jedná o vývoj indexu UPT, který ovšem zaznamenal pokles 90. letech a od roku 2009 spíše stagnuje, v posledním roce se mírně zvýšil. O několik vět dále je znovu uváděno, že se jedná o „klesající trend“. Pozitivně lze hodnotit, že autorka použila různé ukazatele, avšak není zdůrazněno, že mají různou vypovídací schopnost (index umělé potratovosti a úhrnná umělá potratovost). Například v kapitole 3.4 by bylo vhodné zmínit, jak se liší pořadí krajů hodnocené podle indexu umělé potratovosti a podle úhrnné umělé potratovosti. Neobvyklé je komentovat obrázky z kapitol, které teprve budou následovat, což ztěžuje orientaci v textu. Například na str. 25 se kapitola 3.1 vztahuje k obrázku 3, avšak jsou zde komentovány obrázky č. 6 a 7. Vhodnější by bylo odkazovat na obrázek 3 při komentování obrázku 6 o několik kapitol později, tedy obráceně. Obdobně na str. 28 při komentování obrázku 6 je odkazováno na obrázek 15 ze str. 41. Není jasné, proč jsou kartogramy zobrazující stejné ukazatele jako v podkapitolách 3.1, 3.2 a 3.4 zařazeny do samostatné kapitoly 3.5. V práci se lze setkat také s některými nevhodnými (krkolomné) vyjádřeními např. str. 34 „Takový stav připravuje určitě i půdu, z níž můžou vzejít otázky, proč ženy odkládají narození třetího dítěte (navíc zde se jedná o odmítání třetího dítěte).....“ nebo na str. 39 „Tento obrázek zdá se velmi užitečný, neboť nám prozrazuje data, která dokreslují celé pozadí volby UPT u žen.“ Podle jakého ukazatele jsou uspořádány kraje v obrázcích 9 a 10. Vhodné by bylo seřadit kraje podle hodnoty vztahující se k dvěma či třem předtím živě narozeným dětem. Grafy v kapitolách týkající se diferenciacie struktur UPT by bylo vhodné doplnit čísly v příloze. Například v případě interrupcí podle rodinného stavu dle krajů lze očekávat nízké počty pro ovdovělé či rozvedené, což by bylo potřeba vzít v úvahu při hodnocení. Co je míněno eugenickými a co zdravotními důvody interrupce (str. 42)? Co znamená odkaz (viz Indie) na str. 47?

Na druhé straně lze ocenit snahu autorky, že se například na str. 34 pokusila o širší pohled při vysvětlování struktury UPT podle počtu předtím živě narozených dětí v krajích ČR. Uvádí kontext rozhodování o narození dětí podle pořadí a cituje relevantní literaturu.

Technickému zpracování byla věnována adekvátní pozornost, určité výhrady mám ke stylistické úrovni, jak je patrné z výše uvedených připomínek. Autorka prokázala schopnost použití základních metod demografické analýzy, shlukové analýzy a velice dobře se orientuje v dané problematice. Ocenit lze také široký záběr, s jakým ke studovanému jevu přistoupila. Domnívám se, že práce splňuje požadavky kladené na bakalářské práce. Doporučuji přijmout práci k obhajobě.

5.6.2013

RNDr. Jiřina Kocourková, Ph.D.